

ІНСТИТУТ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ
ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ ЗАЙНЯТОСТІ УКРАЇНИ

Кафедра психології

СИЛАБУС
ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВПППБ 2.17.1. «ЮРИДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ»

ДЛЯ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ
денної та заочної форм навчання

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
«ПСИХОЛОГІЯ»

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 05 «СОЦІАЛЬНІ ТА ПОВЕДІНКОВІ НАУКИ»
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 053 «ПСИХОЛОГІЯ»

Курс	IV	
Семестр	7-й	
Вид контролю	іспит	
Кількість годин / кредитів	120 год. / 4 кредити	
з них:	а. ф. н.	з. ф. н.
<i>лекції</i>	30 год.	8 год.
<i>практичні</i>	24 год.	4 год.
<i>семінарські</i>	–	–
<i>індивідуальні завдання</i>	20	20
<i>самостійна робота</i>	16 год.	88 год.
Викладач	Циганенко Галина Валентинівна к.психол.н., снс, доцент	
Email:	halynawork@gmail.com	
Консультації	ПН, ЧТ – 14 ⁰⁰ –16 ⁰⁰	

1. АНОТАЦІЯ КУРСУ

Предметом вивчення навчальної дисципліни є особливості взаємодії у діяльності правоохоронних органів.

Міждисциплінарні зв'язки.

Навчальна дисципліна «Юридична психологія» входить в цикл дисциплін, спрямованих на практичну підготовку студентів-психологів. Змістовно курс пов'язаний із загальною, соціальною, віковою психологією, психодіагностикою, психологією праці, експериментальною, екстремальною психологією, тощо і забезпечує практичне спрямування, засвоєних в рамках цих дисциплін теоретичних понять.

Дисципліна є базою для «Методики проведення експертиз в різних галузях психології».

Метою викладання навчальної дисципліни є формування у студентів уявлення про сферу взаємозв'язку психології і права, вивчення питань, які виникають в рамках функціонування правової системи (захисту прав людини, тощо) формування навичок аналізу психологічних закономірностей в сфері правового регулювання поведінки людей.

Основні завдання вивчення дисципліни полягають в теоретичній та практичній підготовці студентів фаху з питань:

- оволодіння категоріально-понятійним апаратом юридичної психології;
- розуміння ролі і місця юридичної психології в системі наукових знань;
- засвоєння специфіки психологічних закономірностей у правовому регулюванні;
- розуміння психологічних механізмів, що породжують протиправну поведінку;
- оволодіння системою основних психологічних знань, умінь і навичок, необхідних для професійної діяльності психолога в сфері права.

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У результаті вивчення дисципліни студент повинен набути такі компетентності:

Загальні компетентності

Інструментальні компетентності:

- здатність до аналізу концептуальних засад психології в сфері правових відносин;
- знання і уміння оперувати основними теоріями та поняттями в сфері юридичної психології;
- проведення психологічної експертизи та надання психологічних консультативних послуг в різних видах юридичної діяльності;
- усне спілкування рідною мовою у процесі дискусії;
- знання другої мови при оволодінні іншомовними джерелами;
- комп'ютерні навички для здійснення ефективної комунікаційної взаємодії (використання мережі Інтернет для опанування рекомендованих електронних джерел, робота у Microsoft Office Power Point при підготовці доповіді з презентацією);
- навички управління інформацією для виокремлення тенденцій в психологічних особливостях поведінки різних соціальних груп і об'єднань, загальних рис соціально-психологічного стану суспільства (уміння знаходити та аналізувати інформацію з різних джерел);
- навички прийняття обґрунтованих управлінських рішень з питань закономірностей і особливостей виявлення права та правових відносин.

Міжособистісні компетентності:

- уміння працювати в команді;
- здатність до критики та самокритики під час дискусій;
- уміння донести до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення та особливості власного досвіду в сфері професійної діяльності;
- навички та уміння формування міжособових стосунків у колективі при обстоюванні власної позиції під час дискусії;
- знати і дотримуватись норм поведінки і моралі, професійної етики в міжособистих стосунках при виконанні професійних обов'язків;
- розуміння традицій і звичаїв інших культур, уміння проявляти толерантне ставлення;
- уміння критично оцінювати явища, ситуації, діяльність осіб.

Системні компетентності:

- здатність використовувати свою світоглядну та громадянську позицію у вирішенні професійних задач;
- здатність застосовувати знання на практиці;
- здатність до навчання;
- критично мислити і генерувати креативні ідеї та вирішувати важливі проблеми на інноваційній основі;
- здатність працювати самостійно при опрацюванні джерел, підготовці доповіді з презентацією; підготовці альтернативних підходів до висвітлення теми дискусії;
- бажання досягти успіху при обговоренні тем доповідей з презентацією;
- здатність адаптуватись до нових ситуацій у професійній діяльності;
- знати принципи здорового способу життя і дотримуватись їх у своїй життєдіяльності, пропагувати здоровий спосіб життя.

Фахові компетентності

- використовувати основні поняття і категорії юридичної психології, мати уявлення про юридичну психологію як науку, її предмет, завдання, функції, методи та структуру;
- розкрити психологічний аспект таких правових явищ як правосвідомість, правотворчість, захист прав людини;
- використовувати теоретичні знання та психологічний інструментарій дослідження до об'єкту в юридичної психології;
- брати участь у проведенні психологічних консультацій та збору первинних даних для проведення психологічної експертизи;
- аналізувати психологічні механізми правопорушень;
- розуміти психологічні механізми генези особистості злочинця;
- уміти аналізувати психологічні особливості суб'єктів злочинності;
- порівнювати отримані дані психологічної експертизи з нормативними вимогами та рекомендаціями;
- визначити психологічні ознаки кримінальної та девіантної поведінки;
- знати психологічні механізми соціалізації і ресоціалізації злочинців;
- надавати психологічну консультативну допомогу працівникам правоохоронних чи інших органів правочинної та правозастосувальної діяльності.

3. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Підготовка студентів з курсу «Юридична психологія» потребує використання активних форм навчання, які наближують навчальний процес до реальних професійних ситуацій.

Для активізації процесу навчання студентів у ході вивчення дисципліни застосовуються такі навчальні технології та засоби:

✓ **на лекціях** чітко та зрозуміло структурується матеріал; зосереджується увага студентів на проблемних питаннях; наводяться конкретні приклади практичного застосування отриманих знань; звертаються до зарубіжного досвіду вирішення окремих проблем; заохочуються студенти до критичного сприймання нового матеріалу замість пасивного конспектування; використовуються наочні матеріали, схеми, таблиці, моделі, графіки; використовуються технічні засоби навчання: мультимедійний проектор, слайди тощо;

✓ **на практичних заняттях** запроваджуються різні навчальні технології: розгорнута бесіда, обговорення проблем, дискусії; вирішення ситуаційних вправ; розв'язання проблемних питань; мозковий штурм; кейс-методи; презентації; аналіз конкретної ситуації; робота в малих групах; рольові та ділові ігри; банки візуального супроводження; письмовий контроль знань; індивідуальне та групове опитування; перехресна перевірка завдань з наступною аргументацією виставленої оцінки тощо;

✓ **самостійну роботу студента** викладач планує разом зі студентом, але виконує її студент за завданнями та під методичним керівництвом і контролем викладача; зміст самостійної роботи за темами визначається робочою програмою навчальної дисципліни.

Обов'язковими елементами активізації навчальної роботи студентів є чіткий контроль відвідування студентами занять, заохочення навчальної активності, справедлива диференціація оцінок.

Структура навчальної дисципліни
для студентів денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Кількість годин					
	денна форма навчання					
	Усього	в тому числі				
		Лекції	Семі- нарські	Прак- тичні	СРС	Індиві робота
120	30	–	24	46	20	
Модуль I						
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи психології юриспруденції.						
<i>Тема 1.</i> Юридична психологія як наука.	6	2	–	–	4	–
<i>Тема 2.</i> Правове регулювання соціальної поведінки.	9	3	–	–	6	–
<i>Тема 3.</i> Соціалізація особистості. Психопатології. Психологічні особливості особистості злочинця.	13	3	–	4	6	–
<i>Тема 4.</i> Судово-психіатрична і судово-психологічна експертиза.	15	3	–	6	6	–
<i>Тема 5.</i> Психологія неповнолітніх.	15	3	–	6	6	–
Разом за змістовим модулем 1	58	14	–	16	28	–
Змістовий модуль 2. Правова і правозахисна психологія.						
<i>Тема 6.</i> Психологічна характеристика особистості засуджених.	10	4	–	–	6	–
<i>Тема 7.</i> Соціальна адаптація осіб, звільнених з місць позбавлення волі. (заручники, ті, хто пережили тортури і засуджені).	20	6	–	8	6	–
<i>Тема 8.</i> Відновне правосуддя й захист прав людини.	12	6	–	–	6	–
Разом за змістовим модулем 2	42	16	–	8	18	–
<i>Усього годин за модулем I</i>	<i>100</i>	<i>30</i>	<i>–</i>	<i>24</i>	<i>46</i>	<i>–</i>
Модуль II						
<i>ІНДЗ</i>	<i>20</i>	<i>–</i>	<i>–</i>	<i>–</i>	<i>–</i>	<i>20</i>
Усього годин:	120	30	–	24	46	20
Підсумковий контроль – іспит						

Структура навчальної дисципліни
для студентів заочної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Кількість годин					
	заочна форма навчання					
	Усього	в тому числі				
		Лекції	Семінарські	Практичні	СРС	Індивідуальна робота
	120	8	–	4	88	20
Модуль I						
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи психології юриспруденції.						
<i>Тема 1.</i> Юридична психологія як наука.	11	1	–	–	10	–
<i>Тема 2.</i> Правове регулювання соціальної поведінки.	11	–	–	–	11	–
<i>Тема 3.</i> Соціалізація особистості. Психопатології. Психологічні особливості особистості злочинця.	14	2	–	1	11	–
<i>Тема 4.</i> Судово-психіатрична і судово-психологічна експертиза.	13	2	–	1	11	–
<i>Тема 5.</i> Психологія неповнолітніх.	13	1	–	1	11	–
Разом за змістовим модулем 1	63	6	–	3	54	–
Змістовий модуль 2. Правова і правозахисна психологія.						
<i>Тема 6.</i> Психологічна характеристика особистості засуджених.	12	1	–	–	11	–
<i>Тема 7.</i> Соціальна адаптація осіб, звільнених з місць позбавлення волі. (заручники, ті, хто пережили тортури і засуджені).	13	1	–	1	11	–
<i>Тема 8.</i> Відновне правосуддя й захист прав людини.	12	–	–	–	12	–
Разом за змістовим модулем 2	37	2	–	1	34	–
<i>Усього годин за модулем I</i>	<i>100</i>	<i>8</i>	<i>–</i>	<i>4</i>	<i>88</i>	<i>–</i>
Модуль II						
<i>ІНДЗ</i>	<i>20</i>	<i>–</i>	<i>–</i>	<i>–</i>	<i>–</i>	<i>20</i>
Усього годин:	120	8	–	4	88	20
Підсумковий контроль – іспит						

Методи навчання

Із метою забезпечення максимального засвоєння студентами матеріалу курсу використовуються наступні методи навчання:

Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна-лекція);
- наочні (презентація, демонстрування; опорних сигналів; опорних конспектів);
- практичні методи (вправи; практичні завдання; спостереження).

Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

- метод проблемного викладу матеріалу;
- моделювання життєвих ситуацій;
- мозковий штурм;
- метод опори на життєвий досвід;
- навчальної дискусії.

Методи контролю й самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:

- усного контролю;
- письмового контролю;
- самоконтролю та взаємоконтролю;
- рецензування відповідей.

4. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Контроль і оцінювання знань, вмінь та навичок студентів здійснюється згідно з кредитно-модульною системою організації навчального процесу і складається з двох етапів: поточного та підсумкового.

Поточний контроль здійснюється в процесі вивчення дисципліни на семінарських заняттях і проводиться у терміни, які визначаються календарним планом.

Завданням поточного контролю є перевірка розуміння та засвоєння теоретичного матеріалу, вироблення навичок проведення розрахункових робіт, умінь самостійно опрацьовувати тексти, здатності осмислити зміст теми, умінь публічно чи письмово представити певний матеріал (презентація).

Об'єктами поточного контролю знань студентів є:

- систематичність, активність, своєчасність та результативність роботи над вивченням програмного матеріалу дисципліни, у т.ч. виконання домашніх завдань та розв'язання задач;
- виконання завдань для самостійного опрацювання;
- виконання індивідуального завдання.

Об'єктом підсумкового контролю знань студентів у формі *іспиту* є виконання усних та письмових завдань.

Рейтинг студента із засвоєння дисципліни визначається за 100 бальною шкалою. Підсумкова оцінка курсу навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове тестування рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи (модульний контроль); оцінка (бали) за виконання практичних індивідуальних завдань. Підсумкова оцінка виставляється після повного вивчення навчальної дисципліни, яка виводиться як сума проміжних оцінок за змістові модулі. Остаточна оцінка рівня знань студентів **денної** форми навчання складається з рейтингу навчальної роботи, для оцінювання якої призначається 75 балів, і рейтингу з атестації – 25 балів. Для студентів **заочної** форми навчання відповідно – з рейтингу навчальної роботи – 50 балів, і рейтингу з атестації – 50 балів.

Розподіл балів, які отримують студенти
денної форми навчання

Поточне тестування та самостійна робота								Модульна контрольна робота	ІНДЗ	Підсумковий тест	Сума
Лекції та семінарські заняття											
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2			10	20	25	100
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8				
5	6	5	6	5	6	6	6				
27					18						
75											

Розподіл балів, які отримують студенти
заочної форми навчання

Поточне тестування, самостійна та контрольна робота								Підсумковий тест (іспит)	Сума
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2				
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	50	100
50									

Шкала оцінювання: національна та ECTS

- 90-100 балів – **відмінно** (A, відмінно);
- 82-89 балів – **добре** (B, дуже добре);
- 75-81 балів – **добре** (C, добре);
- 68-74 балів – **задовільно** (D, задовільно);
- 61-67 балів – **задовільно** (E, достатньо);
- 35-60 балів – **незадовільно** (FX, з можливістю повторного складання);
- 1-34 балів – **незадовільно** (F, з обов'язковим повторним курсом).

Критерії оцінювання

Еквівалент оцінки в балах для кожної окремої теми може бути різний, загальну суму балів за тему визначено в робочій навчальній програмі дисципліни. Розподіл балів між видами занять (лекції, практичні заняття, самостійна робота) можливий шляхом спільного прийняття рішення викладача і студентів на першому занятті.

Критерії оцінювання:

«ВІДМІННО» (А, 90-100 балів) – студент дає вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді не менш ніж на 90% питань, рішення задач та виконання вправ є правильними, демонструє знання матеріалу підручників, посібників, інструкцій, проводить узагальнення і висновки, акуратно оформлює завдання, був присутній на лекціях, має конспект лекцій чи реферати з основних тем курсу, проявляє активність і творчість у виконанні групових завдань;

«ДОБРЕ» (В, 82-89 балів, дуже добре; С, 75-81 балів, добре) – студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій і розрахунків, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді не менш ніж на 75% питань, був присутній на лекціях, має конспект лекцій чи реферати з основних тем курсу, проявляє активність у виконанні групових завдань;

«ЗАДОВІЛЬНО» (D, 68-74 балів, задовільно; E, 61-67 балів, достатньо) – студент дає правильну відповідь не менше ніж на 61% питань, або на всі питання дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки, які виправляє за допомогою викладача; при цьому враховується наявність конспекту за темою завдань та самостійність, участь у виконанні групових завдань;

«НЕЗАДОВІЛЬНО» (FX, 35-60 балів, незадовільно з можливістю повторного складання; F, 1-34 бали з обов'язковим повторним курсом) – студент дає правильну відповідь не менше ніж на 35% питань, або на всі питання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки, має неповний конспект лекцій, індиферентно або негативно проявляє себе у виконанні групових завдань, загалом має поверхневе уявлення про основний навчальний матеріал, не може ним оперувати.

5. ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

Політика курсу полягає в послідовному та цілеспрямованому здійсненні навчального процесу на засадах прозорості, доступності, наукової обґрунтованості, методичної доцільності та відповідальності учасників освітнього процесу.

1. Науково-педагогічні, наукові та педагогічні працівники закладу вищої освіти зобов'язані:

- 1) забезпечувати високий науково-теоретичний і методичний рівень викладання;
- 2) дотримуватись норм педагогічної етики, моралі, поважати людську гідність майбутніх спеціалістів;
- 3) залучати здобувачів освіти до наукової діяльності;
- 4) дотримуватися в освітньому процесі академічної доброчесності та забезпечувати її дотримання здобувачами вищої освіти;
- 5) розвивати в осіб, які навчаються в Інституті, самостійність, ініціативу, творчі здібності;
- 6) дотримуватися законів України, статуту та Етичного Кодексу ІПК ДСЗУ, інших нормативно-правових актів.

2. Здобувачі вищої освіти, зобов'язані:

- 1) дотримуватися вимог законодавства, Статуту та правил внутрішнього розпорядку Інституту;
- 2) виконувати вимоги з охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії, протипожежної безпеки, передбачені відповідними правилами та інструкціями;
- 3) виконувати вимоги освітньої програми та досягати визначених для відповідного рівня вищої освіти результатів навчання:
  - не пропускати заняття без поважної причини та не запізнюватися;
  - брати активну участь в освітньому процесі, вести конспекти лекцій, практичних занять, готувати теоретичний та практичний матеріал, виконувати передбачені курсом вправи, вирішувати задачі та тестові завдання;
  - здійснювати самостійну підготовку до занять згідно до затвердженого плану;
  - відпрацьовувати пропущені заняття (лекції, практичні, семінарські) у вигляді рефератів, презентацій, розрахунків згідно з темою заняття під час консультацій викладача за розкладом кафедри не пізніше завершення семестру;
  - складати згідно з графіком поточний модульний контроль (ІНДЗ, контрольна робота) з дисципліни;

4) дотримуватись академічної доброчесності:

- самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилатись на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримуватись норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надавати достовірну інформацію про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

За порушення академічної доброчесності (плагіат, фальсифікація, списування, обман тощо) здобувачі освіти можуть бути притягнені до академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- відрахування із Інституту.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (20 балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування (наприклад, програма Kahoot).

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Література. Уся література, яку студенти не можуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бедь В.В. Юридична психологія: Навчальний посібник. Львів: „Новий Світ-2014”. 376 с.
2. Васильев В.Л. Юридическая психология: 5-е изд., доп. и перераб. СПб: Питер, 2015. 656 с.
3. Коновалова В.О., Шепітько В.Ю. Юридична психологія: Академічний курс: підруч. студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. К.: Концерн „Видавничий Дім „Ін Юре”, 2016. 424 с.
4. Стамбульський протокол. Женева: 2004. 130 с.